

Leto I.

V Ljubljani, dne 12. maja 1934

Štev. 11.

Dr. Ivo Potokar:

Jasnost gledanja

na politično situacijo je pogoj zdravega in uspešnega političnega pokreta

Brazde so vržene, seme je posejano.

Zakon narode je takšen, da seme ne daje sadov preko noči, proces rasti zahteva časa, zato zdrav in trajen politični pokret v narodu ne bo silil za poldnevom, če se v tmini noči oznanja šele zora. Res je, da daje poldansko solnce moč rastem, toda nenadna vročina solca tudi pogosto požge rasti. Nam je za rast, ki bo rodila sadove, ni pa nam za ogenj, ki mogočno zagori, strahotno razsvetljuje, čez čas pa ugasne. Mi nočemo pepela, ta je za gnojilo, mi hočemo pozitivnih uspehov v stvarno začrtanem političnem programu, ki daje osnovno obeležje v tem, da je narod kot celota izvor oblasti in državne volje.

V politično življenje gledamo stvarno, ne delamo si meglenih predstav, ker je realnost temelj, na katerem sloni naše delovanje. Naša pot se vije vidno, nobenega maskiranja ne uporabljamo, ker smo odkritosrčni in govorimo odkrito brez miselnostnega pridržka.

Odklanjamo fašizem, njega ustroj, miselnost in sredstva, smo zaenkrat daleč od poudarjanja stanovske preureditve države po kogarkoli vzorcu, temeljni element našega političnega pojmovanja je celovitost naroda in to svobodnega naroda jugoslovenske miselnosti na osnovi bratskega soglasja. Ker pa leži osnova soglasju v pravilni rešitvi finančnega vprašanja in je v tem vprašanju gnojni voz, moramo že v državnem interesu izoblikovati kar najbolj izklesan lik resnične samouprave. Na zunaj mogočna, na znotraj povsem konsolidirana enotna Jugoslavija — utrjena od mrazov slovenskih pečin in spokojna od vonjev bolgarskih rož — je cilj našega hotenja.

Nismo pokret negativizma, ker ne rušimo, da zrušimo, temveč zato, da zgradimo. Naš cilj je usmerjen v konstruktivnost, v načrtno izvajanje zahtev in nalog, katerih rešitev narod že dolgo težko pričakuje.

Kako bomo to dosegli, za nas ni uganka. Mi ne uglihamo in se ne sprašujemo, kako in kaj, ker vemo, da ima vsak zakaj svoj zato. Jugoslovenska narodna stranka se ni osnovala morda zato, da prikaže narodu rano, za katero narod itak sam ve, ker jo čuti, temveč zato, da jo z njegovo pomočjo ozdravi s sredstvom, ki je v medicini parlamentarizma zagrabiljivo. To zdravilo si je treba najprej priboriti in nič ne pomaga, je že tako, da je v knjigi parlamentarizma podrobno popisana ključ, ki zaklepa in odklepa skrivnostne sile in oblasti. Ta ključ pa je v narodu in od njegove volje — ne potvorjene, temveč resnične in nezastrašljive — je odvisno izboljšanje tega, kar je predmet težke graje. Tako se glasi ustava, tako se glasi volilni zakon.

Smo izrazita politična stranka. V političnem življenju hočemo delovati, v njem tudi zmagati. Z gesli ne opletamo, naše osnovno geslo pove vse: iz naroda za narod.

Kompromisa ne poznamo, borbe in žrtev se ne bojimo, ker vemo, da je ideja zmagovita samo v borbi, zmaga brez žrtev pa nemožna. Ne gledamo za seboj, kdo je za nami in naša borbenost ni v nobenem odvisnostnem razmerju od tega, koliko jih je za nami, ker gremo naprej, gnani od ukaza volje: kar morem, to moram, ker hočem.

Nezlomljiva volja je odlika mladega človeka. Mlad človek, poln volje, neustrašenosti in ponosa, prelomi često sunkoma, kar se starejšim zdi, da je nezlomljivo. Starina ponavadi dolgo razmišlja, previdno povprašuje in polagoma razglablja po načinu svoje dolgotrajne vzgoje, mladina pa neustrašena udari, prirojajoč se duhu časa, stremeč za lastnim idealom. Tako je pač življenje, en rod odмира, drugi po svoje gospodarji. Skladno z življenjem opazamo tudi šlrom dravske banovine, da stopajo pod prapor nove, mlade Jugoslovenske narodne stranke mladi, borbeni ljudje, polni nestrpnosti, živi aktivnosti in to je dokaz, da se bo borba morala odločiti v prilog mlade, nepokvarjene generacije.

Zdi se, da prihaja čas, ko bo slovenska mladina, ki je udana jugoslovenski miselnosti, pa pri tem ponosna na svoj slovenski jezik, izpodnesla tla starim političnim pojmovanjem. Saj že z osmeškom gleda na kapitalistično šahovnico z liberalnim tekačem in s klerikalno trdnjavo, ker je manevriranje s tem pojmovanjem v sodobni politiki že nekam močno okorelo, nov čas pa je prinesel s seboj nove, važnejše probleme. Resni časi so vedno klicali k združitvi naroda, pri nas pa so časi sedaj toliko resni, da je treba združiti vse, kar je zdravega v narodu.

Borba z vladajočo Nacionalno stranko, kateri velja naš neizprosen boj — v tem smo trmast, neodjenljivi — bo silovita, ker je tam oblast, utezne pa postati lažja, manj naporna, če se z njo spustimo v borbo ob volitvah v enotnem stavu vsi v državi, ki hočemo ozdravljenje razmer in dobro narodu, kakor državi. Teh pa je v življenju mnogo, čeprav je drugih na papirju tudi polno.

Voditeljem Nacionalne stranke v Sloveniji vstop naroda v mlado, borbeno Narodno stranko razumljivo ni simpatičen, o tem smo si menda na jasnem, stav naroda ob strani jim je bolj pogodu, kakor jim bo tudi ob približevanju skupščinskih volitev vsak dan bolj

Zdravje občin je v najširši samoupravi

Za zdrave in močne občine je potreben nov zakon o občinah in pa temeljita revizija komasacije občin zgolj z gospodarskih vidikov

Med najvažnejšimi poglavji obširnega programa Jugoslovenske narodne stranke stoji v ospredju tudi utemeljena zahteva, da se dajo občinam najširše samouprave. Občina je v narodnem življenju velevažna ustanova, enaka veliki kmečki rodbini. V tej ustanovi ali v tej rodbini mora kmet biti čimbolj neodvisen in samosvoj gospodar. Občinski svetovalci se morajo voliti svobodno in po tajnem volilnem postopku, njihova sveta dolžnost pa je, da vedno delajo le sporazumno in složno z ljudstvom. Le tako in nič drugače se morajo urediti naše občine kot velike kmečke rodbine. Kmet mora biti sam kovač svoje sreče. Vsaka občina se mora brezpogojno urediti le tako, kakor zahtevajo njeni lastni najbistvenejši interesi, če hočemo doseči, da bo res zdrava, močna in trdega življenja zmožna. Razbistriti je že končno treba pojem, da bo ono, kar je državno, res državno in ono, kar je občinsko, tudi res občinsko. Kakor na eni strani ni prav, da država vedno bolj in bolj preklada svoje dolžnosti na občine in od njih zahteva, da ji brezplačno opravljajo mnoge naloge in posle, enako pa tudi ni prav na drugi strani, da se občinam odvzemajo izrazito njihove pravice.

Z ozirom na to naj povsod občinskega tajnika, poslovodjo in ostale uradnike ter uslužbence izbira in nastavlja le občinska uprava sama. Ti občinski uradniki in nameščenci se morajo točno zavedati, da so povsem odvisni od svojih občanov in da morajo v vsem svojem poslovanju predvsem štiti interese ter skrbeti za dobrobit in napredek svoje domače občine. Ti nameščenci ne smejo v svojem delu čutiti ali uveljavljati nobene druge odvisnosti, ker le tako bodo mogli delati tako, kakor zahteva to od njih ljudstvo in kakor je res le v interesu ljudstva. Nikakor ne smemo dopuščati, da bi ljudstvo gledalo v občinskih tajnikih, poslovodjih in drugih uradnikih nekake ljudske valpte, tlačitelje in neprijatelje, ki delajo tako, kakor da je občina z vsemi svojimi občani vred nekaka obljubljena dežela, ki naj bi bila brez milosti izročena njihovi eksploataciji v njihovo korist in le za njihovo bogatenje. Današnja praksa v mnogih občinah ustvarja prej

opisani videz in zato nam je marsikateri korak ali ukrep, — često nepremišljen in skoraj vedno škodljiv, — ljudi iz vrst preprostega ljudstva razumljiv in v marsikaterem pogledu opravičljiv.

Zagovarjamo in branimo pravico prav za vsakogar, v prvi vrsti pa zagovarjamo narodne pravice. V tem bomo ostali dosledni, trdni in neizprosni. Naše stališče v tem pogledu nikakor ni težko in je povsem razumljivo, ker se pač vsi enako dobro zavedamo, da ljudstvo ne bo vrglo iz svoje službe nobenega vestnega, poštenega in korektnega uradnika ali nameščenca ter ga pustilo na cesti brez kruha, če je res pravilno vršil svojo dolžnost in se v nobenem pogledu v svoji službi ni pregrešil zoper svete narodne pravice in interese. Kaj takega bi napram občinskim uradnikom in nameščencem mnogo prej zagrešil kak posameznik, postavljen slučajno ali po dolžnosti na nadrejenije mesto — oziroma na položaj, napram kateremu stoje občinski nameščenci spričo razmer ali kakorkoli v odvisnostnem razmerju.

Narodu je treba v njegovi težki življenjski borbi pomagati, to pa povsod in brez kakršnihkoli morebitnih pomislekov ali predsodkov. Zato zahtevamo, da narod večino svojih zadev — prepriča-

ni smo, da mu to ne bo pretežko — reši in konča v svoji občini in da je nepotrebno, da mora kmet za vsako malenkost sredi najnujnejšega dela in združen z izgubo dragocenega časa in še dragocenejšega denarja letati k okrajnemu glavarstvu, k banski upravi ali celo v ministrstvo. Če občina dobro in pošteno plačuje svoje uradnike in nameščence, morajo biti ti njeni uslužbenci dovolj zmožni in kvalificirani za pravilno, vestno in točno izvrševanje svoje službe in svojih nalog; če bodo res taki, bo narod veliko večino svojih zadev mogel reševati kar doma, v lastni občini.

Z ozirom na vse navedeno je torej muno potrebno, da se čimprej izdela nov, moderen zakon o občinah, ki bi nudil občinam čimširše samouprave, ker bi se tako z velikim prihrankom na času in denarju dale reševati tisočere, zlasti pa manjše in manj važne sodne zadeve doma v občinah.

V zvezi z novim zakonom o občinah, ki bi določal za občine najširšo samoupravo, pa bi se naj izvedla tudi temeljito proučena in skrajno nepristransko zamišljena revizija lani izvršene komasacije naših občin, ker se mnogokje že sedaj vidno opažajo zle posledice, ki jih je neizogibno morala roditi komasacija izvršena s strankarsko-političnih vidikov, namesto izključno le z gospodarskega stališča.

V borbi za doseg gornjih ciljev bo ostala Jugoslovenska narodna stranka neizprosna in zvesta svojim ciljem ter vsemu jugoslovenskemu narodu, čigar pravice, dobrobit in napredek so ji in bodo resnična svetinja.

Izobrazba je sveta pravica naroda

in zato ne smemo prav nikomur kratiti na kakršenkoli način možnost šolanja in čim popolnejše izobrazbe, saj so prav največji ljudje izšli izpod kmečke strehe

Ne le skrbi za fizično življenje in preskrbo najširših plasti jugoslovenskega naroda ima zapisane v svojem programu Jugoslovenska narodna stranka, temveč skrbi ta mlada politična organizacija in voditeljica vseh poštenih, značajnih in zvestih sinov naše mile junaške domovine tudi za duševno bogastvo, izpopolnjevanje znanja, šolanje in čim višjo izobrazbo vsega jugoslovenskega življa. V zadnjem času pa je vladna JRKD oziroma prekrščena JNS po zakoniti poti vpeljala novo naklado, ki se mora plačevati za šolanje mla-

dine na gimnazijah, vseučiliščih, učiteljskih in raznih drugih strokovnih šolah ter učnih zavodih.

Znano je, da prav naš kmet, mali obrtnik in mali trgovec z obilico davkov in javnih dajatev, ki jih plačujejo državi, banovini in občini, zidajo vse šole in plačujejo vse profesorje in učitelje ter vse ostale uslužbence na teh šolah, kakor tudi krijejo vse stroške za neštete šolske potrebe. Zato ni niti najmanj upravičeno, da se uvaja neka nova in obenem skrajno visoka taksa za šolanje mladine, katere nikakor ne zmorejo predvsem siromašnejši sloji prebivalstva. Z uvajanjem teh novih šolskih dajatev se očitno hoče doseči, da se onemogoči šolanje siromašnejših slojev in razredov ter da se nasprotno omogoči šolska izobrazba le otrokom bogatih staršev, ki pač zmorejo visoke izdatke za plačevanje teh občutnih taks.

Toda tega nikakor ne smemo trpeti in dovoljevati, ker moramo pri vsem tudi pomisliti, da bogati sloji pač imajo bogastvo in veliko premoženje, ni pa gotovo, če imajo tudi pametne in talentirane otro-

všečna razgibanost naroda v nepolitichnost in nadstrankarstvo, saj bodo na ta način lahko mirno zalivali nadalje svoje dehteče cvetne grme.

Jugoslovenska narodna stranka kot čuvarica demokracije stopa mirno dalje, neoziraje se ne na levo ne na desno, v legalni, a realni borbi za konkretnim političnim ciljem.

V mesecu juniju pridejo naši parlamentarni borci iz beograjske skupščine pogledat v dravsko banovino, kakšna je tu rast prve setve. V južnih krajih in že onkraj Sotle rast lepo uspeva, če bi v mrzli dravski banovini uspevala količakj slabeje, ni to na semenu, ker je seme zdravo, temveč na narodu, ki naj rast goji po svoje, če hoče, da bo zanj rodila, ko nastopi žetev.

Mi smo borbeni; če bo borben tudi narod, uspeh ne more izostati.

ke. To je vsekakor zelo važno vprašanje. Je pa pri vsem tem tudi najvažnejši ozir, da ima narod najtemeljnejšo pravico do čim popolnejšega šolanja in izobrazbe. Da podpremo naše prednje trditve, naj le omenimo, da so se največji veleumi naroda, junaki, vojskovodje, pesniki, politiki i. dr. rodili kot kmečki sinovi v najpripustnejših kmečkih kočah pod slamnato streho.

Če vemo torej vse to, se menda upravičeno smemo vpraševati, zakaj se šolska vrata zapirajo prav najbednejšim slojem, med katerih

otroki bi se nedvomno moglo roditi več velikih ljudi, ki bi ogromno koristili svoji domovini, če bi se mogli izšolati. Zato najenergичnejše zahtevamo, da se taksa za šolanje ukine, ker je nepravična, nečloveška in nemoralna. Z njenimi dohodki se v nobenem primeru in za nobeno ceno ne bi smeli kriti primanjkljaji v državnem proračunu, če si nečemo pred vsem kulturnim svetom in tudi pred divjaškimi narodi pridobiti takega slovesa, za katerega nas bodo preklinjale vse bodoče jugoslovanske generacije.

Pomagajmo našemu kmetu!

Da zaščitimo kmeta pred popolno propastjo moramo zvišati cene kmečkim pridelkom, povečati izvoz z ukinitvijo zaščitnih carin in temeljito revidirati trgovinske pogodbe

Vsakomur je dobro znan obupen položaj, v katerem životari danes jugoslovanski kmet. Industrijska podjetja dvigajo cene na škodo konsumentov, kmetov in delavcev. Zaradi zaščitnih carin industrijskih podjetij ne moremo izvažati v tuje industrijske države naših kmečkih pridelkov. Dokler ščitimo pri nas industrijo, vse dotlej ščitijo tuje industrijske države z zaščitnimi carinami svojo poljedelsko produkcijo. Z ozirom na to so cene kmečkih pridelkov v naši državi odvisne od carin, od trgovinske politike, ki se vodi v naši državi; ker pa je za trgovinsko politiko pri nas odgovorna vladna JRKD oziroma novo krščena JNS, moramo to javno ugotoviti in pribiti. Prav vsak državljan mora vedeti, kdo je odgovoren za današnje nizke cene kmečkih pridelkov pri nas. Te cene se bodo mogle dvigniti le tedaj, če se bodo ukinitve zaščitne carine za vso ono industrijo, ki nam je nepotrebna, ker ni niti v narodnem niti državnem interesu. Kadar se bodo ukinitve te zaščitne carine, bodo mogle sosednje industrijske države uvažati k nam svoje cene in boljše industrijsko blago, kar pomenja velikansko korist za naše konzumente vobče, ne le za kmete in delavce, ki vsi komaj čakajo, da se znižajo cene industrijskega in trgovskega blaga, temveč bodo imeli korist tudi vsi ostali gospodarski krogi v državi, ker se bo znatno povečal promet in se bodo znižale cene tega blaga.

Kakor hitro bomo odprli svoje meje tujemu industrijskemu blagu, bomo v istem trenutku že mogli zahtevati od omenjenih industrijskih držav, da kupujejo od nas naše kmečke pridelke, zakaj mi bomo kupovali industrijske izdelke le od onih držav, ki bodo pripravljene pri nas kriti svojo potrebo po kmečkih pridelkih. Le na tej podlagi bomo mogli sklepati zdrave obojestransko zadovoljive trgovinske pogodbe. Takrat šele bo naraslo povpraševanje po pridelkih našega kmetijstva s strani raznih industrijskih držav, narasle pa bodo tudi cene teh naših pridelkov.

Nihče ne sme dati kakih olajšav naši državi, če mu ne bomo nudili primernih protiuslug. Zato zahteva Jugoslovanska narodna stranka revizijo vseh trgovinskih pogodb, ukinitvev zaščitnih carin in revizijo vseh carin s ciljem, da se olajša izvoz kmečkih pridelkov v sosednje industrijske države. Dalje zahteva naša stranka spremembo tarifne in prometne politike, da se tako omogoči čim cenejši prevoz kmečkih pridelkov do mej sosednjih držav oziroma do obmorskih pristanišč. Žalostno dejstvo je, da stane pri nas železniški prevoz vagona koruze iz Vojvodine do Splita okrog 5000 Din, dočim znašajo

prevozniki stroški za vagon koruze iz Južne Amerike do Splita komaj 1000 Din.

V našo državo uvažamo vsako leto iz tujine raznih kmečkih pridelkov za potrebe industrijskih podjetij v naši državi v vrednosti nad dve milijardi dinarjev. Tukajšnja industrijska podjetja, tako na pr. tekstilne tovarne v Varaždinu in Paračinu, nočejo kupovati za izdelovanje manufakturnega blaga domačih surovin, temveč krijejo vse svoje potrebe v tujini. Naša domača volna se zastopavlja in se kupuje celo avstralska volna za naše, takoiimenovane »domače« industrije. V Dalmaciji pridelujemo zelo obilno pravi domači kmečki pridelok, izredno zdravo oljčno olje, ki ga pa naši dalmatinski kmetje ne morejo nikomur prodajati, ker se pri nas uporablja le olje raznih domačih tovarn jedilnega olja, ki uvažajo razna semena za izdelovanje olja iz tujine v vrednosti več sto milijonov dinarjev na leto, kar gre seveda izključno le na škodo našega kmečkega producenta in splošnega narodnega gospodarstva.

Spremeniti se morajo prevozne tarife za dalmatinsko oljčno olje iz Dalmacije v notranjost naše države, s čimer se bo v mnogo večji meri uporabljalo to domače olje, pridelok naših kmečkih rok, ki pa je v resnici tudi mnogo bolj zdrav in mastno, kakor je slabo industrijsko olje. S tem pa bo veselo oživel ves oni siromašni naš živelj v solnčni Dalmaciji, ki nima od golega kamenja drugih koristi, kakor malo oljk in nekaj vinske trte, s katerih sadovi se mora najskromnejše preživljati nad pol milijona naših siromašnih državljanov v Primorju in Dalmaciji.

V naših vojašnicah naj se uvede v prehrani vojaštva vsak teden poseben »ribji dan«, s čimer se bodo takoj dvignile cene ribam, obenem pa seveda tudi pomorsko ribištvo. Ukiniti pa se morajo istočasno vse one koncesije za razne ribnike v notranjosti države, ki delajo škodo v naših vaseh, ker se razširja malarija v njihovi okolici in se povzroča tudi druga škoda našim kmetom poljedelcem, ki prebivajo okrog teh ribnikov, ne da bi se ta škoda tudi vračevala. Podpreti je treba naše kmečko i pomorsko i rečno ribištvo, dočim se mora vse drugo ribištvo in ribarska podjetja raznih tujih grofov in veleposestnikov onemogočiti povsod, kjer so škodovani interesi kmečkega ljudstva in naše države obče.

Poiskati in najti moramo tržišča za vse kmečke pridelke živinoreje, perutninarstva, vinogradništva, čebelarstva, kakor tudi za naša zdrava žita, ker so naši kmečki pridelki najboljše kakovosti. Da

bomo to dosegli, pa mora biti naša konzularna služba v tujini zastopana res le z našimi strokovnjaki, ki temeljito poznajo in razumejo naše kmečke in ljudske potrebe in ne s takimi predstavniki, ki se v tujini le zabavajo in prejemajo visoke plače brez vsake koristi za naše kmečko pridelovanje in gospodarstvo.

Treba je torej reorganizirati tako kmetijsko, kakor tudi trgovinsko ministrstvo, prav posebej pa tudi naše trgovinske atašeje v tujini, da bodo tako vsa pristojna mesta koristila ne le večjemu pridelovanju kmečkih pridelkov, temveč tudi boljši prodaji teh pridelkov v tujini. S tem bomo dosegli ugodnejše cene za naše kmečke pridelke, ker bodo tuje industrijske države rade sklepale z nami trgovinske pogodbe v korist našega kmetijstva, če bomo mi dovolili ukinitvev zaščitnih carin in če jim bomo nudili ugodne pogoje za uvoz njihovega industrijskega blaga v našo državo. Če bi pri nas

Dolgovi in krediti malih ljudi

S pravično in definitivno razdolžitvijo kmeta naj se obenem reši tudi razdolžitve ostalih stanov malega človeka: delavca, obrtnika in malega trgovca ter vprašanje njihovega cenenega kredita

Brezplodnega ali pa močno zgrešenega eksperimentiranja z razdolžitvijo našega kmeta smo imeli v Jugoslaviji v zadnjih letih res že več, kakor dovolj. Kljub vsemu temu pa to velevažno narodno in državno vprašanje še vedno ni rešeno tako in generelno, kakor bi bilo želeto in bi bilo prav. Jugoslovanska narodna stranka zahteva, da se vprašanje razdolžitve kmeta reši pravično in definitivno ter da se za podlago take razdolžitve vzamejo današnje cene kmečkih pridelkov.

Dolgovi so nastali, ko so beležili kmečki pridelki zelo visoko ceno in je bil denar precej cenen. Danes pa je stvar popolnoma obrnjena: denar je drag, kmečki pridelki pa skrajno ceneni. Takrat se je kmet na pr. zadolžil, da si je kupil kos zemljišča, potrebno govedo ali poljedelski stroj; danes pa je cena zemlje in vseh kmečkih pridelkov padla na skrajno nizino in ni kmet prav nič kriv, da se je naša valutna politika vodila tako, da so tako zelo oškodovani državni in narodni interesi. Z ozirom na to je potrebno, da se dolgovi plačajo po današnji valuti ali ceni kmečke zemlje in kmečkih pridelkov. Z zakonom je treba omejiti višino obrestne mere pri vseh denarnih zavodih in zadrugah, kakor tudi pri vseh zasebnikih, da se narod tako zaščiti pred oduševanjem, izmозgavanjem in brezsrčno eksploatacijo v času sedanje težke gospodarske krize.

Istočasno pa je nujno potrebno, da se najdejo zadostni krediti za obnovo narodnega gospodarstva in za ozdravljenje kmečkega združništva. V ta namen morajo dati na razpolago potrebne kredite kmečkemu združništvu za obnovo kmečkega narodnega gospodarstva v prvi vrsti Narodna banka, Državna hipotekarna banka in Privilegirana agrarna banka, ker je vsakomur, ki trezno, resno in objektivno presoja današnji položaj, točno znano, da je kredit našega kmeta uničen prav zaradi slabše fiančne, valutne, trgovinske, carinske, tarifne in prometne politike.

Zato zahteva Jugoslovanska narodna stranka, da se izdela in uveljavi nov zakon o bankah, ki bo še povečeval državno nadzorstvo nad vsemi državnimi zavodi in

Ne odlašajte

IN NEMUDOMA NAKAŽITE NAROČNINO, DA VAM NE BOMO PRIMORANI UKINITI REDNEGA POŠILJANJA LISTA!

Uprava »EDINOSTI«.

ukinili zaščitno carino na pivo, od katere ima danes veliko korist le kakih pet pivovarniških rodbin, bi mogli vsako leto izvoziti najmanj milijon hektolitrov vina v tujino, od česar bi imelo velikansko korist okrog 400.000 naših kmečkih družin.

Tako je potrebno, da se vsa naša gospodarska politika preuredi v korist naše kmečke produkcije in v korist ugodnejših cen kmečkih pridelkov, ker je kmet steber naše države v vsakem pogledu. Prav zato zahteva Jugoslovanska narodna stranka poleg vsega prej naštetega tudi še to, da se zniža tudi zemljiški davek toliko, kolikor so padle cene kmečkih pridelkov, da se tako olajša kmečkemu ljudstvu

življenje v njegovi lastni domovini, sestavljanjem njihovih sklepnih računov, o katerih je splošno znano, da se z njihovo pomočjo izvršujejo redno velike zlorabe na škodo države in naroda.

Treba je izvesti zakonito olajšanje tudi pri zadolženih obrtnikih in malih trgovcih, ki ne morejo plačati svojih dolgov le iz razloga, ker so njihovi dolžniki zopet sami kmetje-poljedelci. V zaščito kmeta je treba z zakonom določiti, da se kmetu ne sme za kakršenkoli dolg katerekoli vrste prodati pod nobenim pogojem: pet oralov polja, hiša, gospodarska poslopja, potrebno poljedelsko orodje in potrebno število živine za redno delo ter vse, kar potrebuje kmet za preživljanje svoje rodbine in živine.

Z ozirom na vse navedeno zahteva Jugoslovanska narodna stranka, da se zajamči kmetu-poljedelcu v vsakem primeru eksistenčni minimum, torej ono, kar najnujnejše potrebuje za svoje in svoje rodbine življenje. Enako pa naša stranka tudi zahteva, da se zagotovi eksistenčni minimum tudi našemu domačemu delavcu, malemu trgovcu, torej vsem stanovom jugoslovanskega malega človeka, ki predstavlja 95 odstotkov vsega jugoslovanskega naroda.

UKINITE MASTNO PLAČANE ODBORE PRI DRŽAVNIH IN POLDRŽAVNIH PODJETJIH!

V borbo proti kartelom!

Karteli so orjaške, nenasitne pijavke na glavni, srčni žili narodnega telesa in narodnega gospodarstva

Naš narod vsak dan bolj stiskajo in duše visoke cene trgovskega in industrijskega blaga. Premnogo vzrokov se je že navajalo z raznih strani, običajno prav z dna prizadetih krogov, za to življenjsko ljudsko šibo božjo, vendar nikoli ni bil podan pravi, odkriti odgovor na veliko vprašanje, ki si ga narod neprestano zadaja v orjaški, često skoraj brezupni borbi za svoj obstanek in samoohranitev: »Kdo je pravzaprav glavni krivec tega stanja in visokih cen trgovskega blaga in industrijskih izdelkov?«

Odgovor ni težak, zlasti ne onemu, ki misli čisto odkrito in pošteno, ki noče biti zajedalec in izmозgovalec na narodnem telesu in ki noče več gledati silnega trpljenja najbednejšega ljudstva. Razna trgovska in industrijska podjetja so združena in organizirana v kartelih in ti karteli dvigajo cene blagu, ki ga proizvajajo, po lastni mili volji ter brez vsake kontrole s strani državnih oblasti. Te cene so dosegle že danes tako višino, da si ubogo ljudstvo nikakor ne more več kupovati niti najpotrebnejših stvari za svoje vsakdanje življenje. Danes so v naši državi uvedene zaščitne carine za industrijo in plačujemo zato nezasišano visoke, pretirane cene za življenjsko potrebne industrijske izdelke.

Zato se karteli v naši državi morajo energično, odločno in neodložljivo uničiti ter prepovedati. Z ostrim zakonom proti kartelom je treba onemogočiti vsako interesno združevanje tovarnarjev, ki ima za cilj zviševanje cen njihovih iz-

delkov; z zelo težkimi in ostrimi kaznimi je treba kaznovati vsak tak poskus, in to ne le s težko ječo, temveč tudi z občutnimi denarnimi globami. Isto naj velja tudi za kartelirane veletrgovce, ki neopravičeno dvigajo cene trgovskega blaga na škodo naših siromašnih slojev, ki danes že itak živijo v obupno težkih razmerah.

Sedanja vladna JNS noče predložiti narodnemu predstavništvu tega protikartelskega zakona, to pa iz razloga, ker so vsi ti kartelirani industriji in veletrgovci vpisani kot njeni člani. Tu leži torej vzrok, zakaj kljub vsem zahtevam naših narodnih poslancev v narodni skupščini in v posebnih interpelacijah še nista izdelana in odobrena zakona proti kartelom in proti korupciji. Narod si bo pač lahko ustvaril prepričanje, kje so pravi borci za njegove pravice in njegovo dobrobit in kje dobivajo zaslonbo ter zaščito njegovi izsesovalci korupcionisti.

Jugoslovanska narodna stranka pa bo vztrajala še naprej v borbi za izdelavo in uveljavljanje omenjenih dveh zakonov, ki sta potrebna našemu javnemu življenju enako, kakor ribi voda. Naša stranka bo ostala neomajna zagovornica vseh trpečih in najbednejših, katerim bo vedno rada in brez vsake sebičnosti nudila pod svojim praporom vso zaščito in podporo.

PRAVILNO PARLAMENTARNO ŽIVLJENJE SE MORE RAZVIJATI LE POD NEVTRALNO VLADO.

Delo naših poslancev v narodni skupščini

Nešteto je vprašanj v vsakdanjem življenju našega naroda, ki glasno kličejo po nujni, pravi in nepristranski rešitvi. Večino teh aktualnih in perečih življenjskih vprašanj vladna JNS ni še rešila oziroma jih sploh ne namerava reševati, ker se ne skladajo z njenimi ozkimi strankarskimi interesi, katere postavlja dosledno pred splošno koristne narodne interese. **Takega načina političnega udejstvovanja in upravljanja z narodom pa ne poznajo sicer redki, toda zato tembolj vestni, pošteni in trpeči narod iskreno ljubeči prvoborniki in narodni poslanci Jugoslovanske narodne stranke,** ki so z vsem svojim dosedanjim delom v narodni skupščini ponovno dokazali, da **upravičeno** uživajo simpatije in zaupanje širokih narodnih slojev in množic, ki so se zbrali pod praporom Jugoslovanske narodne stranke. Med drugimi se je posebno vroče zavzel tudi predsednik Jugoslovanskega narodnega poslanskega kluba, narodni poslanec g. dr. Milan Metikoš na skupščinski seji dne 22. februarja t. l.

za zaščito naših domačih delavcev

Omenjeni naš odlični, neutrudljivi in nadvse idealni borec za narodne pravice je med drugim izvajal naslednje:

Gospodje narodni poslanci! Predvsem moramo ugotoviti razveseljiv pojav, da je smatrala vlada v sporazumu s predstvom narodne skupščine za potrebno, da končno vendarle uresniči **naše pravice na odgovore posameznih pristojnih činiteljev na poslanske interpelacije.** To je dobra stvar in dokaz, da ali gremo naprej in da bo ta skupščina trajala še precej dolgo ali pa da je pred svojim koncem. V vsakem pogledu pa je to dober znak.

Ob tej priložnosti bi želel, gospoda, da se narodna skupščina tudi čimbolj poslužuje te svoje pravice, da ne bomo poslanci k vsaki stvari le prikimovali in glasovali »za«, temveč da se bomo vselej tudi stvarno prepričevali o vsem onem, kar nam bodo gospodje ministri odgovarjali na naše interpelacije na podlagi referatov, ki jih dobivajo od svojih podrejenih uslužbencev. Da je to potrebno, naj navedem le en sam primer, ki se mi je pripetil. Na prejšnjem zasedanju narodne skupščine sem vložil na gospoda ministra interpelacijo, nakar je gospod minister odredil pristojni podrejeni mu oblasti za socialno skrbstvo, da preišče nek tak konkreten primer. Podrejena oblast je res poslala svojega inspektorja v dotično tovarno, ki pa mu je poslala naproti svoj avtomobil, v katerem je inspektor nadaljeval vožnjo v tovarno. Ko pa je avtomobil prispel v bližino tovarne, se je nenadoma pokvaril motor in avtomobil ni mogel nadaljevati vožnje. Neki član dotičnega tovarniškega podjetja je naglo izstopil in odšel v tovarno, kjer so sirene takoj dale znak, da delavci zapuste delo. Ko je prispel inspektor v tovarno, je našel tamkaj seveda vse — v redu. V obratu so bili le nekateri najzaupnejši delavci in poslovodje, ki so govorili le v prilog podjetja in podprli poročilo, ki ga je podal tovarniški ravnatelj. Seveda je podal enako zadovoljiv odgovor na interpelacijo tudi gospod minister v narodni skupščini.

Nihče tukaj, gospodje poslanci, nima namena napadati tujega kapitala. Hočem govoriti o vsem po-

polnoma stvarno in objektivno, ker tudi ne nameravam napadati tujih strokovnih delavcev. Mi se moramo od njih marsikaj naučiti. Znano vam je, da so Nemci in Čehoslovaki v posameznih pokrajinah, kjer so se naselili, mnogo pripomogli k napredku našega kmetijstva in da so postali naši kmetje v tamkajšnji bližini mnogo naprednejši, kakor pa so njihovi tovariši v drugih pokrajinah. Enako nima nihče ničesar proti tujim strokovnim delavcem pri nas, vendar pa obstoja veliko vprašanje, proti kateremu smo mi, namreč vprašanje, zakaj imamo v naši državi 45.000 tujih ravnateljev, uradnikov, nameščencev in delavcev, ko pa imamo vendar na drugi strani pri nas nad 160.000 zasebnih uradnikov in delavcev brezposelnih. In sedaj, ko je tukaj govor o preskrbi domačih delovnih moči z delom in zaslužkom, se zavedajte, da delamo veliko krivico našemu narodu, če bomo še naprej dopuščali, da bodo tujci zasedali tudi ona mesta, za katera imamo dovolj zmognih lastnih ljudi. Navedem naj vam le eno stvar, ki sem jo opazil, — opazil pa je nisem le sam, temveč je mnogo onih, ki so ugotovili isto — **da sede namreč ti tuji delavci v raznih podjetjih zato, da manipulirajo z našimi ubogimi delavci tako, da jim odtrgujejo od njihovih že itak skromnih dni čim več, na drugi strani pa je njihova glavna skrb, da čim popolneje izkoriščajo našo državo.**

Gospoda, če se ve, da so **oprosčene carine vse tovarne s svojo celotno ureditvijo v naši državi,** če se ve, da so imele te tovarne **odobrenje naših upravnih oblasti, ministrstva za socialno politiko in banske uprave,** da smejo importirati tuje ravnatelje in tuje delavce, in če se ve, da so **tujci delavci zaposleni v teh podjetjih že po 10 do 15 let in še do danes niso hoteli usposobiti niti enega našega delavca** za to delo ter da si pridružujejo to delo le zase — tedaj vidite, da so prišli ti tuji kapitalisti, tuji ravnatelji, nameščenci in delavci v našo državo **zgolj z namenom, da nas popolnoma izsesajo.** Toda mi, dragi gospodje, imamo **polno pravico do samoobrambe.** Mi ne zahtevamo njihovega izгона, temveč zahtevamo, da se jim določi **prekluziven rok,** kako dolgo naj sedi v kakem podjetju kak tuji ravnatelj, da vpelje v redno poslovanje domačega ravnatelja in domače delavce.

Zato smatram, da je **moja interpelacija popolnoma umestna,** da se zgane to težko socialno vprašanje, vprašanje našega delavstva in naših zasebnih nameščencev, že končno s svoje mrtve točke in da opozorimo vlado na to, da posveti temu vprašanju **vso pozornost in da stori vse korake,** da bo naš narodni domači element v tej državi tisti, ki bo imel **dovolj kruha in zaslužka.** Ugotovil sem primer, da je moral neki naš inženjer, ki je bil končal tehniko v tujini in je praktical v raznih podjetjih v tujini, nakar je dovršil še neko specialno prakso kot inženjer, po povratku v našo državo sprejeti pri nekem tukajšnjem tujem podjetju mesto **popolnoma postranskega delavca** in je dobil kljub vsej svoji kvalifikaciji in strokovni usposobljenosti **podrejen položaj z mizerno plačo.** Ni prav in bilo bi tudi nepravilno zahtevati, da bi kak nesposoben delavec upravljal strokovne stroje; toda če je naš strokovni delavec delal s takimi stroji in ima vsa izpričevala ne le raznih takih šol, temveč tudi raz-

nih strokovnih podjetij, da je brezhibno operiral s takimi stroji, potem, gospoda, **ni prav,** da se mu krati pravica v njegovi domovini, da bi prišel do svojega dela in kruha, ki mu pripadata.

Vsak dan imate priložnost gledati, kako **tuje države izganjajo z vsemi sredstvi in s posebnimi zakonitimi predpisi s svojega ozemlja tujce,** da tako zagotavljajo delo svojim domačim ljudem. **Prva in glavna naloga domovine pač je, da da strehe in kruha svojim rodinim sinovom.** Če pa mislite, gospodje od vladne večine, da to načelo ne velja tudi za nas kot svetinja, je to povsem drugo vprašanje. Za svojo osebo stojim na stališču, da **mora isto načelo,** ki velja v Nemčiji, Italiji, Avstriji in ostalih državah, **veljati tudi za našo državo,** kjer moramo **brezpogojno v prvi vrsti varovati in ščititi domače delavce,** pri tem pa morajo tudi naše oblasti skrbeti za to, da najdejo naši domači ubogi ljudje, ki iščejo kruha in strehe, oboje brezpogojno v onih podjetjih, ki stoje na **našem ozemlju.**

Če pa vemo še to, kar pa je glavno, da plačujejo v naši državi

ta tuja podjetja, ki se sicer imenujejo »naša domača industrija« in ki so v 95 % povsem tuja podjetja, po lastnih napovedih, kar pa je ugotovila v svojem nedavnem poročilu tudi **centrala industrijskih korporacij v Jugoslaviji,** samo na osebne prejemke okrog 5 milijard dinarjev na leto, vprašajte samo gospoda finančnega ministra, **koliko davka so ta podjetja plačala naši državi,** pa boste videli, kako veliko in težko je to vprašanje, ki se mu mora posvetiti vsa pozornost, katero zasluži.

Zato sem se oglasil k besedi, da vas še prav posebej opozorim na to vprašanje, s katerega se ne smemo premakniti tako lahko. Nam razna poročila posameznih gospodov ministrov, ki temelje zopet na podatkih podrejenih jim organov, ne smejo zadoščati. Narodna skupščina **mora reči gospodu ministru: »Vi, gospod minister, ste tukaj zato, da ste pravičen in da ščitite naše narodne ter državne interese!«** Zato je naša prva in sveta dolžnost, da skrbimo za to, da bodo prišli **prav vsi naši domači delavci in nameščenci do kruha in strehe v svoji domovini.**

Iz našega pokreta

Tako mnogoštevilni so znaki, ki potrjujejo človeka v njegovem življenju, da usmerja svojo pot v pravo smer poštenja, kjer pa žal srečuje le redke obraze iz vsakdanjega družabnega življenja in skupnosti. Prav ti znaki so pa najboljši dokaz in odgovor pri izpodbijanju spontano porajajočih se dvomov, ki smo jih že po svoji naravi in vzgoji navajeni zavračati poleg naštetih ostalih neizogibnih težav, če hočemo res doseči svoj začetni cilj in izpolniti ono hrepenenje, ki nas je dvigalo že v rasti prvih življenjskih dni in nas krepilo v omahljivih trenutkih, ko legajo oni, ki ne poznajo trdne volje in močnega značaja, v leno močvirje vsakdanjosti ter zagrebajo vanj svoje svetle talente na ljubo bežni sli trenutnega užitka in zadovoljstva.

Enako pot je kazala zvezda vodnica, vsebovana v ljudski volji in hotenju, tudi našemu pokretu. Mnogo premišljanja je terjala skrb za ljudski blagor, preden smo z združenimi močmi stopili na plan in si podali roke v težki borbi za skupnini, svetlimi cilji. Reči pa smemo, da nam že prva preizkušnja spričo splošnega narodnega razpoloženja **nikakor ni mogla vzeti onega poguma,** ki nas je postavil na to problematično pot in da smo se morali prepričati, da so pravemu borcu za narodne pravice kljub vsemu **vendarle premagljive vse trpkosti, težave in ostrosti,** ki jih danes pač zahteva politična borba.

Nešteta pismena dokazila in priznanja, priključitvene izjave in navduševalna vzpodbujanja so vidni temelji, na katere smemo brez strahu zidati svojo veliko politično stavbo. Tolikokrat poudarjano **neodvisnost javnega uradništva** od raznih mogotcev, ki ne trpe v političnem življenju in vodstvu nikogar poleg sebe, smo zlomili prav na podlagi velike samozavesti, odločnosti in trdnosti svobodnega prepričanja ljudi, ki opravljajo svojo odgovorno službo na eksponiranih položajih v prid in korist države ter narodne skupnosti. **Prav iz vrst teh idealnih, požrtvovalnih borcev, državnih uradnikov smo prejeli tako vidne dokaze simpatij in stvarnih denarnih podpor za izhajanje našega glasila kot glasnika poštenosti, svobode in narodnih pravic, da jim moramo javno izreči svojo in vsenarodno najtoplejšo zahvalo ter iskreno priznanje.** Nedvomno bodo ta lepa

dejanja našla še mnogo posnemovalcev kljub težki, skrbi polni sedanjosti, ko se mora sleherni v narodni celoti trdo boriti za svoj obstanek, izvzemši seveda one, ki žive popolnoma svoje življenje ob javnih koritih in katere nikakor ne ne zavidamo za njihova mesta. Radikalno čiščenje iz najglobljih narodnih vrst bo doseglo **tudi nje** in jih naučilo takega življenja, ki se edino le spodobi za poštenega pravega Jugoslavana.

Na vsa mnogoštevilna pisma, ki jih prejemamo iz vseh krajev naše banovine, pa tudi izven njenih mej, pogosto ne moremo takoj odgovarjati, to pa ali zaradi preobilice dela, ali pa iz razloga, kar nekatere stvari še niso zadostno dozorele. **Vsi naši prijatelji in somišljeniki se morajo zavedati, da delamo v skupnem interesu stvari in pa v trdnem hotenju, da bodi naša politična strankina stavba res mogočno zgrajena na zdravih temeljih, ki jih nikdar ne sme zrušiti nasprotniški vihar.** Zato prosimo vse somišljenike in soborce, da še nekaj dni potrpe in bo zato vse njihovo delo in prizadevanje poplačano z javnim zadovoljstvom že v najbližnji prihodnosti, v mesecu juniju, ko bomo z našimi vrliimi narodnimi poslanci obiskali vse kraje naše ožje slovenske domovine.

Vse pripravljeno delo za ustanavljanje naših krajevnih organizacij Jugoslovanske narodne stranke v Dravski banovini **sijajno napreduje** in smo v vsakem pogledu vredni ostalih soborcev širom prostrane Jugoslavije. **Trenutek našega odločnega javnega nastopa se naglo približuje in zato se trezno, skrbno in odločno pripravljajte nanj.**

MARKOVCI.

Navdušeni po programu Jugoslovanske narodne stranke in po delu njenih poslancev v narodni skupščini za dobrobit izmučenega, od vsakogar teptanega jugoslovanskega delovnega ljudstva, stopamo tudi mi v borbene vrste te res ljudske, narodne stranke. S svojim sodelovanjem hočemo pospešiti njem zmagovalni pohod v borbi za svobodo, pravico in enakost vseh sinov in hčera divne naše domovine Jugoslavije. Sladke in svete so besede, izpisane na našem praporu; s kakšnim entuziazmom se izgovarjajo v ljudski govorici, kako žare oči in v kakšni blaže-

nosti trepečeta naše srce in naša duša že ob sami misli na te svete simbole slehernega zdravega, mladega in po življenju ter borbi hrepenečega Jugoslavana.

Čeprav se nismo takoj odzvali klicu borbene Jugoslovanske narodne stranke, hočemo pa sedaj z brezprimernim poletom popraviti, kar smo s trenutnim omahovanjem in malodušnostjo zamudili. Ne bomo zaostajali za nikomur. In ne le to: mi gremo še dalje in **hočemo postaviti v življenje organizacijo, ki naj bo vzgled vsem ostalim organizacijam križem naše domovine.**

Tovariši! Prijatelji! Naj Vas ne bo strah groženj in klevetanja govornikov s »krasno uspelega« shoda vsedrjavotvorne JNS. Njim je pač najlažje napadati in blatiti one, ki se ne morejo braniti in se tudi ne smejo. Naš odgovor gospodu, ki se nas je drznil napadati na tak način, bodi tak, da se vsi do zadnjega moža in fanta priključimo odločnim borcem za poštenje in pravico. Ti borci pa stoje le v vrstah Jugoslovanske narodne stranke.

Bodite prepričani, da bomo potem tudi mi znali »nategniti uzde«, to pa tako močno, da ne bo imel nihče več nikoli veselja govoriti še o uzdah. To bomo kot kmetje z žuljavimi dlanmi znali vsekakor bolje in hitreje storiti, kakor pa znani gospodje, ki so izrekli to svojo, le sebe vzpodbujajočo grožnjo.

To smo morali povedati, da se bo vedelo, da se nihče ne bojimo. Vsem poštenim in resnične svobode željnim prijateljem širom domovine pa gromko kliče: »Ne čakajte in odlašajte več! Odločno sledite našemu vzgledu! Naše geslo bodi: V vsak kraj organizacijo Jugoslovanske narodne stranke, v vsako pošteno hišo pa njego glasilo »Edinost!«

Vam, naši voditelji in borci, **sporočamo: »Pojdite mogočno naprej! Bodite vedno in povsod pošteni in iskreni narodni voditelji, kakor ste bili doslej! Vodite nas že končno na Golgoto, ker ves narod ve, da brez trpljenja ni vstajenja!«**

Naprej v boj za enakost, pravico in svobodo!

IZPOD GORENJSKIH PLANIN

Potrpljenje je božja mast, pravi ljudski pregovor. Ras je pa obenem tudi, da je revež tisti, ki se z njo maže. To bridko resnico čutimo na lastni koži predvsem oni, ki čakamo že 16 let na izplačilo naših bornih prihrankov, ki smo jih vložili pred vojno v Avstrijsko poštno hranilnico. Pred leti smo že morali oddati svoje vložne knjižnice nekemu v Sarajevu, češ da se bo vsa stvar v kratkem uredila. Na žalost pa od takrat naprej o teh naših prihrankih nismo čuli nobenega glasu več. Zdi se, da je naše terjatve pri omenjenem zavodu že prerasla trava pozabljivanja v kaki zatohli kleti. Bomo pač morali pričeti verjeti, da raznim gospodom, ki radi in mnogo obljubljajo, nismo resno pri srcu siromaki, ki bi v pomanjkanju radi prišli do svojih skromnih prihrankov. Mar ni žalostno, da se nam ne izplača denar, ki smo ga položili v zlatu in ne v papirju.

Vlagatelji v omenjeni zavod so bili takrat pretežno le naši mali ljudje, ki so si vsak dinar le s težavo pritrgovali od ust. Skrb za negotove starostne dni jim je diktirala to pritrgovanje. Mnenja smo, da bi se to kočljivo, pa za marsikoga zelo važno vprašanje, z Avstrijsko poštno hranilnico že davno lahko uredilo. Če bi ne bilo pri pristojnih činiteljih le količkaj dobre volje in socialnega čuta do malega človeka. Pomisliti bi pa končno tudi bilo treba, da gredo te vloge

v težke milijone, ki bi tudi precej pomenili in zalegli na našem lastnem denarnem trgu. Tako pa leže ti neizterjani dolgovi po nemarnosti lastnih posredovalcev v tujini brez vsakega haska. Zato prosimo naše gospode narodne poslance Jugoslovanske narodne stranke, da se toplo zavzamejo za naše upravičene zahteve in store v tem pogledu na pristojnih mestih naj-energičnejše korake. Upamo, da bo njihovo delo kronano z uspehom in s hvaležnostjo vseh naših malih vlagateljev pri omenjenem tujem denarnem zavodu. Pri tem naj se naši vrlji poslanci zavedajo, da imamo globoko v srcu zapisano geslo: »Zvestoba za zvestobo!«

LUCOVA V PREKMURJU.

Zarek novega solnca, ki ga je prinesla Jugoslovanska narodna stranka, je prisijal tudi k nam, kjer že v močnih vrstah vstajajo volilci in kličejo po ustanavljanju strankinih krajevnih organizacij. Ljudstvo je res že skrajno težko pričakovalo prihod nove Jugoslovanske narodne stranke, na katero veže vse svoje upanje na boljšo bodočnost in pošteno, zadovoljno življenje, kakor se spodobi pravim državljanom svobodne Jugoslavije. Bivša JJKRD oziroma sedanja JNS je pri nas za vekomaj izgubila vso naklonjenost in prijateljstvo, ker je vedno vse obljubljala, izpolnila pa žal ni ničesar. Sedaj smo o njenem delu in ljubezni do ubogega kmečkega ljudstva dovolj prepričani. Težki časi, v katerih se mora prebijati do vsakdanjega kruha naš kmet, so tudi naše ljudi pripravili do prepričanja, da nihče ne bo več mogel pomagati naši vasi in našemu preprostem človeku, če tega ne bo storila Jugoslovanska narodna stranka kot odločna, materinska zaščitnica in pomočnica vseh najbednejših in najbolj trpečih. Novi zavedni narodni delavci so nam potrebni, da bodo zastopali z uspehom naše zahteve in potrebe v narodni skupščini. Vir dohodkov našega kmeta je živina, ki jo pa moramo običajno prodajati pod ceno, da se vsaj za silo preživimo in da zadostimo svojim mnogim in težkim javnim dajatvam, katere smo dolžni plačevati kot pravi, dobri državljanji. Spričo sedanjih cen kmečkih pridelkov smatramo za nujno potrebno, da se cene monopolskih predmetov znižajo vsaj za eno tretjino sedanje cene. Pri nas stopamo prav vsi zavedni Jugoslavlani pod prapor Ju-

goslovanske narodne stranke, od katere pričakujemo Prekmurci, da nam bo dosegla ono, kar je in mora biti naše. — L. K.

IZ DRUGIH KRAJEV V DRŽAVI.

Jugoslovanska narodna stranka se razveseljuje razvija v vseh banovinah in je dosegla že take uspehe, kakor jih spričo raznih težav in obstoječih razmer ni bilo pričakovati. Dan za dnem doživljamo nove množične dokaze, da je narod ostal kljub raznim nezdravim pojavom in dogodkom močan, odkrit in vnet zagovornik pravega jugoslovanstva, državnega edinstva in pravice. Vsi shodi in zborovanja Jugoslovanske narodne stranke križem naše domovine so zelo dobro obiskani in tako podkrepljujejo naše borbe v njihovem nadaljnjem delu za

ozdravljenje našega političnega življenja in za ustvaritev znosne, zadovoljne bodočnosti vsega jugoslovanskega naroda v svoji močni, ponosni in bogati domovini.

Posebno živahno je postalo gibanje in razširjanje Jugoslovanske narodne stranke v zadnjem času v Dalmaciji in južni Srbiji, čeprav tudi ostale pokrajine ne zaostajajo dosti za njima. V Splitu se bo vršil dne 20. maja velik javen shod Jugoslovanske narodne stranke, za katerega se je že doslej prijavilo več tisoč udeležencev iz vse Dalmacije. Na shodu bosta govorila poleg domačih voditeljev in organizatorjev tudi narodna poslanca gg. Miloš Dragović in dr. Živan Lukić. V preteklih dneh se je vršila cela vrsta sijajno obiskanih in uspelih konferenc v pakraškem in daruvarskem okraju.

Dogodki po svetu

Poučen izlet po Nemčiji so napravili z nemškim veleletalom »Maršal Hindenburg« jugoslovanski novinarji v preteklih dneh in sicer na povabilo nemške vlade. Predstavniki našega tiska so doživeli povsod, kjer so se mudili, zelo pristržen sprejem.

Koroški Slovenci morajo še prav v posebni meri okušati sladkosti dr. Dollfusove diktatorske roke. Cela vrsta javnih slovenskih kulturnih prireditev je bila prav v zadnjih dneh oblastveno prepovedana.

Nemški državni predsednik maršal Hindenburg je bil operiran in je njegovo zdravstveno stanje zelo resno. V političnih krogih se že pojavljajo razgovori o njegovem nasledniku. Hitler baje predsedniškega mesta noče sprejeti.

Politične stranke v Avstriji so doživele svoj pokop in je sedaj ostala od vlade priznana kot izrazita politična organizacija le še takomenovana »patriotska fronta«. Voditelj heimwehrocev knez Starhemberg je bil imenovan za podkancelarja, dosedanji podkancelar major Fey pa za ministra za javno varnost. Avstrijski legitimisti, ki so so precej močni, niso nikakor zadovoljni z najnovejšo politiko dr. Dollfussa. Proti Dollfusovemu režimu pa se bijejo z vsemi sredstvi, predvsem pa seveda z bombami, tudi narodni socialisti in socialni demokrati. V zadnjih dneh in nočeh je eksplodiralo v najrazličnejših mestih v Avstriji nebroj

bomb in peklenjskih strojev. Ranjenih je bilo večje število nepričakovanih oseb. Na dr. Dollfussa in Starhemberga, ki sta prispela v četrtek z letalom v Solnograd, je bil pripravljen na solnograškem letališču atentat z velikim peklenjskim strojem, ki so ga pa oblasti še pravčasno našle in uničile.

Med Italijo in Francijo se pričakuje nova pogajanja za zblizanje, ker pakt štirih velesil, na katerega je največ zidala Italija, niti približno ni rodil onih zavezniških tesnih posledic, kakor so Italijani pričakovali. Diplomatska pogajanja, ki se obetajo že v bližnji bodočnosti, bodo potekala precej trdo, ker stoji Francozi zelo trdno na svojem stališču, zlasti glede nemškega oboroževanja. Angleži v zadnjem času, dosledno svoji tradiciji, molče tudi kot politiki, čeprav ves svet napeto pričakuje njihovo izjasnitev.

Poljsko-romunsko prijateljstvo se je te dni znova utrdilo. V Bukarešti je namreč prispel poljski zunanji minister Beck in sicer prav k proslavi romunskega državnega praznika. Ob tej priliki so bili izmenjani pogledi obeh sosednjih držav glede vseh aktualnih zunanje-političnih evropskih vprašanj.

Hišica z vrtom

Hišica ob kopališču »Sora« se proda. Informacije se dobe pri Antonu Hvalica, p. Gorenja vas nad Škofjo Loko.

Razgled po domovini

— **Pri upravnem sodišču v Celju** je bil upokojen predsednik g. dr. Ferdo Prenj, na njegovo mesto pa je bil imenovan dosedanji načelnik v notranjem ministrstvu g. dr. Janko Bedekovič, svoječasni policijski ravnatelj v Zagrebu.

— **Glede novih občinskih volitev** je bil objavljen v »Službenem listu« dravske banovine naslednji razpis: Občinske volitve v občini Hoče pri Mariboru bodo 10. junija, istega dne bodo tudi volitve za izpremenjena ozemlja občin Bogojna, Dobrovnik, Hotiza, Javorje nad Škofjo Loko, Lendava, Lendava okolica, Poljane nad Škofjo Loko in Turnišče v dolnjelendavskem okraju. V Kamniški Bistrici bodo občinske volitve 24. junija, v Komendi 1. julija, v Pesnici pri Mariboru 14. junija in v Tuhinju 17. junija.

— **Prvi protituberkulozni kongres v Jugoslaviji** se je pričel v četrtek 10. t. m. v Ljubljani. Poleg silno zanimive razstave bodo imeli najodličnejši jugoslovanski zdravniki, ki vodijo borbo proti tej najnevarnejši moralki našega naroda, celo vrsto zanimivih znanstvenih predavanj.

— **Radio-naročniki**, ki se preselijo v kak drug poštni okoliš, morajo to preselitev javiti poštini upravi v posebni vlogi, kolkovani s 5 Din. Preselitev v istem poštнем okolišu ali premestitev radio aparata čez počitnice v kak drug kraj ništa podvrženi prijavi o spremembi bivališča.

— **Proslava 200-letnice rojstva** znanega slovenskega čebelarja Antona Janše bo 20. t. m. v Ljubljani in 21. t. m. v pokojnikovem rojstnem kraju v Breznici na Gorenjskem, kjer bo odkrita nova spominska plošča.

Teden žalosti v Kamniku. Preteklo soboto zjutraj je nastala v nekem objektu kamniške smodnišnice med delom nesreča in je eksplodiral smodnik med izdelovanjem v stroju. Nesreča je zahtevala deloma takoj, deloma pa pozneje v ljubljanski bolnišnici naslednje smrtne žrtve: 28-letnega Jožeta Koželja iz Tunjic, 38-letnega Matijo Končnika iz Vrhpolja, 38-letno Antonijo Novakovo iz Vrhpolja, 34-letno Frančiško Hribarjevo iz Kamnika, 33-letno Marijo Lavtizarjevo iz Kamnika, 33-letno Slavo Pirčevo iz Kamnika, 26-letno Julijano Vrhovnikovo iz Mekinj,

33-letno Manico Kregarjevo iz Tunjic, 22-letno Terezijo Kotnikovo iz Kamniške Bistrice, 56-letnega državnega mojstra Ivana Juvana iz Stranj in 43-letno Angelo Ogrinovo iz Raven pri Kamniku. Vse žrtve so bile prepeljane domov in pokopane ob veliki udeležbi prebivalstva ter predstavnikov oblasti na domačih pokopališčih. V bolnišnici leže še vedno naslednje nevarno poškodovane delavke: 34-letna Ivana Ručmanova iz Kamnika, 32-letna Ana Grošljeva in 22-letna Rozalija Gradiškova iz Mekinj, 35-letna Frančiška Hacetova in 29-letna Apolonija Rakova iz Nevelj, 29-letna Frančiška Legedičeva iz Zduš in 29-letna Julka Pirčeva iz Stranj. Nj. Vel. kralj Aleksander je takoj, ko je bil obveščen o strašni nesreči, nakazal iz lastnih sredstev 20.000 Din kot prvo pomoč svojim pokojnim žrtvam nevarnega poklica.

— **Strašen umor pri Vrhniku.** V soboto zvečer je zahrbtno umoril komaj 21-letni kolarski vajenec Rudolf Mesec v vasi Sinja gorica pri Vrhniku 66-letneka zasebnika Jakoba Gantarja. Morilec je odpeljal svoji žrtvi, ki jo je pobil z več udarci s pripravljenim težkim kolarskim kladivom po glavi, staro kolo, katerega pa ni mogel kljub večkratnemu ponujanju nikjer prodati. Orožniki so ga prijeli takoj naslednjega dne in je umor po kratkem tajenju priznal. Obenem pa je priznal, da je svojemu učnemu mojstru, kolarju Franu Petkovšku na Drenovem griču, že dvakrat zažgal njegovo delavnico iz maščevanja. Mladega pokvarjenca, ki je doma iz Zaplane nad Vrhnika, so izročili sodišču.

— **Krvav zločin pri Krškem.** V nedeljo zvečer je bil na zavraten način umorjen sredi vasi Sv. Duh pri Krškem mlad mizarski pomočnik Adolf Pirc. Orožniki so morilca izsledili v osebi posestnikovega sina Stanka Turšiča iz iste vasi. Kaj je Turšiča napotilo h krvavemu dejanju, ni znano in bo pravi vzrok šele ugotovila sodna preiskava.

— **Potres.** V Škofji Loki in okolici so občutili prebivalci v torek popoldne ob 15. uri lahek potres, ki se je pojavil z več zaporednimi lahimi sunki in ni povzročil nomenne škode.

Poravnajte naročnino!

Radivoj Peterlin-Petruška:

K mätuški Rusiji

Zdaj je vse v redu. Zdaj sem polnopravni član jetniške družbe. Zdaj ni nobene razlike več med mojimi tovariši in menoj. Trepljajo me po rami, a gospodični z onstran se mi smehljate prijazneje.

Gospod Biščan me pokliče v pisarno in pravi: »Vi, Peterlin! Čez par dni odsluži moj pisar svojo kazen, vi ste jo pa šele nastopili. Kaj, če bi vi prevzeli njegove posle? Ta je bil Nemeč, midva sva pa oba iz istih krajev doma. Vi ste Kranjec, jaz sem pa Zagorec. Upam, da se bova razumela, Dela ne bodete imeli preveč, samo točno ga bo treba izpolnjevati. Ali ste soglasni?«

»I, seveda, gospod štabsprefos!« Tako je. Namesto izgubljenega šarže sem dobil drugo; od danes naprej sem jetniški pisar.

Nova služba v resnici ni pretežka. Večinoma črtam in delam razne potrebne obrazce, kamor vpisujem nato številke jetnikov, stroške za-nje, njihov zaslužek in razne druge prihode in razhode, kakor je to pri vsakem gospodarstvu potrebno.

Gospod Biščan se navadno ne mudi dolgo v pisarni, ker ima preobilo drugega posla. Pove mi, kaj naj storim, hodi gorindol po sobi, postoji malo pri oknu, si opaše sabljo, natakne čepico na glavo, reče, da se bo kmalu vrnil pa gre skozi vrata in jih zaklene od zunaj.

Zdaj sem lahko miren, ker razen štabsprefosa ne more nihče k meni. Hitro načrtam dnevne izkaze in

11

vpišem potrebne številke, nato pa stopim k oknu in gledam na mesto, ki leži pred menoj kot na dlani. Stanovanje vdove s pastorko je zdaj nižje od pisarne in kadar so zavese odgrnjene, vidim naravnost v sobo.

»Rrrssk!« zaškrtla nekaj pri vratih in isti hip stoji že gospod štabsprefos v pisarni. Nekako namuza se mi, pa nič ne reče.

»Nekoliko me boli glava, pa sem odprl okno... mu pravim ter sedem k pisalni mizi.

Gospod Biščan ima, kakor vsak dober človek, včasih tudi svoje muhe. Kdaj in kako se je neki navadil, odpirati vrata tako tiho in naenkrat? Gotovo so ga pripeljale do tega razne nepričakovane dogodivščine.

Okrog prvega vsakega meseca imava pa oba dosti dela. Morava napraviti mesečne obračune in tedaj sedi tudi gospod Biščan v pisarni po cele do- in popoldneve. Meni se tedaj ne godi slabo, ker mi prinese vodja vselej masele vina in tudi kak masten prigrizek. Ko je pa stvar urejena, pa sede gospod štabsprefos nasproti mene in začne pripovedovati svoje doživljaje in jih pripoveduje s tako vno in tako zabavno, da pozabiva oba na čas in jed in da ga pride njegova boljša polovica kregat in klicat h kosilu.

Prijetno mi teko dnevi, tedni in meseci, a vedno bolj in bolj se bliža dan, ko bom moral zapustiti to brezskrbno zavetišče, svoje drage slučajne prijatelje in svojo tiho celico, kjer sem presanjal toliko lepih sanj in sezidal toliko krasnih gradov v oblake. Zapustil bom svojega dobrega varuha Antona Biščana in se s studom pogreznil v mlako stroge avstrijske discipline in vojaške vsakdanjosti.

Zunaj vlada že čisto poletje. Solnce pripeka z večno jasnega neba in belo zidovje mesta se blešči v njegovih žarkih tako, da ti jemlje vid.

Binkohti so zdaj že za nami in dan pred Rešnjim telesom moram iz ječe k svoji novi šesti stotnici. Prijatelj Biščan mi odkritosrečno pove, da mu bo dolgčas po meni, da bi me najraje obdržal in da je že vložil prošnjo, ki mu je pa bila odbita. Seveda, šesti kompaniji sem bolj potreben, tam komaj čakajo mojega prihoda.

Lepo se poslovim od vseh. Biščan me spremi do vrat jetnišnice, mi stisne roko, želi obilo sreče in me povabi, naj ga pridem kaj obiskat. Obljubim mu z veseljem. Predno zavijem za ogel, se ozrem še enkrat na prijazno poslopje, ki me je toliko časa prav očetovsko stiskalo v svoje naročje. Nehote mi šine pogled tudi na sosednjo hišo. Tam gori na oknu slonita dve mili osebeci in bel robček vihra v vetru.

5. Pri šesti kompaniji.

Šesta kompanija je bila tedaj nastanjena v velikem poslopju čisto sredi mesta. Vanjo si prišel iz ozke ulice. Dvorišče je bilo od vseh strani obzidano in precej obsežno. Stavba je bila stara, toda, kakor se spominjam, lepo prenovljena in brez stenec.

Nisem prišel kot zmagovalec poln veličja in slave, temveč kot star, ponošen prostak, ni bilo z menoj bogatega spremstva, le jetniški ključar je šel z menoj, da izroči komandirju potrebne listine in niso me sprejeli z navdušenjem in pokloni, ampak s srepimi, nezaupljivimi pogledi. Dalje prihodnjič.